

Onderwerp : Voortgang proces besparingen en ombuigingen

Datum : 22 april 2025

Portefeuillehouder : J.D.W. Klaasse

Team : Stuurgroep project besparingen en ombuigingen

Wat is de voorgeschiedenis en de concrete aanleiding van de informatie?

In de Kadernota 2025 is aangegeven dat het financiële structurele meerjarenperspectief voor de gemeente Diemen verslechtert. De tekorten lopen in de komende jaren dusdanig op dat ingrijpen noodzakelijk is. Met de Kadernota is een stappenplan vastgesteld om te komen tot besparings- en ombuigingsmogelijkheden. Daarbij is onderstaande planning afgesproken.

Vooralsnog liggen we op koers. In september 2024 is het afwegingskader vastgesteld. In het afwegingskader staat dat we een rapportage opleveren met mogelijke besparingen en ombuigingen. Het college zal bij de Kadernota aan de raad voorstellen welke maatregelen ze willen inzetten. Daarbij houden we de identiteit van Diemen voor ogen en wegen de keuzes af aan de hand van het afwegingskader en de daarin benoemde leidende principes.

We hebben tevens beloofd de raad te informeren over de voortgang van het proces. Op 13 februari is door de projectleider een presentatie gegeven in de informatieve raadsvergadering. Deze informatieve memo over de voortgang staat geagendeerd voor de informatieve raadsvergadering van 22 mei.

Ligt aan de informatie een collegebesluit ten grondslag?

Ja, 22 april 2025.

Samenvatting

Door een aantal redenen en omstandigheden heeft het college afgewogen in hoeverre en wanneer de mogelijke besparingen en ombuigingen moeten worden doorgevoerd. De onlangs gedane toezeggingen van het kabinet in de Voorjaarsnota zijn een belangrijke reden voor een heroverweging. Hoewel we nog niet exact weten wat de effecten voor Diemen zijn, is het de verwachting dat het begrotingstekort in 2026 afneemt. Het lijkt daardoor niet nodig om op dit moment ingrijpende maatregelen te nemen. We houden daarom vast aan onze strategische aanpak zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Door het financiële beleid van de afgelopen jaren is onze financiële positie gezond. Dat geeft ons de ruimte om geen overhaaste besluiten te nemen.

Volgend jaar bepalen we bij het opstellen van de Kadernota 2027 of die noodzaak er dan wel is. Zoals beloofd leveren we tegelijkertijd met de Kadernota 2026 een notitie op met mogelijke besparingen en ombuigingen. We noemen dit in de notitie “beweegbaar geld”.

Voor de definitie van “beweegbaar geld” is de definitie van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) aangehouden. Het ROB heeft voor alle taken van de gemeente de mate van beleidsvrijheid aangegeven. Deze hebben we gebruikt bij de inventarisatie van alle voorstellen. In de notitie geven we aan op welk budget gestuurd kan worden. Afhankelijk van de te nemen maatregel kan er een bedrag worden bespaard of omgebogen. De mate van inzet bepaalt ook het maatschappelijk gevolg.

➤ *Gewijzigde omstandigheden*

De belangrijkste wijziging zijn de toezeggingen van het kabinet in de Voorjaarsnota. Dit heeft voor 2026 een positief effect op ons verwachte begrotingssaldo.

Een andere belangrijke wijziging is de ruimte die is ontstaan bij het financieel toezicht. Door de afname van de Rijksmiddelen in 2026, het zogenoemde “ravijnjaar” is het financieel toezichtskader verruimd. Het is toegestaan 10% van de Algemene Reserve als structureel dekkingsmiddel in te zetten. Voor Diemen is dat € 3 miljoen. Bij de begroting van 2025 hebben we de Algemene Reserve alleen ingezet voor het incidentele tekort.

Een ander wijziging volgt uit de oplevering van de concept Jaarstukken 2024. De jaarstukken 2024 sluiten met een fors positief saldo. Net als in voorgaande jaren zijn de oorzaken hiervoor incidenteel van karakter. Dat we ieder jaar een rekeningoverschot hebben, lijkt inmiddels een structureel karakter te hebben. De structurele overschotten worden jaarlijks in de Algemene Reserve gestort. Dat is mede reden dat de Algemene Reserve nu goed gevuld is. Het verruimde toezichtskader biedt de mogelijkheid de Algemene Reserve in te zetten voor een sluitende begroting.

Een ander wijziging is het voorstel tot een ander financieringssysteem voor het groot onderhoud van de openbare ruimte. Bij het schrijven van deze memo, ligt dit voorstel voor aan uw raad. De voorgestelde wijziging van financiering levert in de eerste jaren financiële ruimte, na vijf tot tien jaar juist niet.

➤ *Algemene reserve inzetten als structurele dekking*

Vanwege de hiervoor genoemde ontwikkelingen stellen we voor om in ieder geval voor 2026 van de mogelijkheid gebruik te maken de Algemene Reserve in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Dat geeft ons de ruimte om op dit moment geen ingrijpende besparingen en ombuigingen door te hoeven voeren.

Deze mogelijkheid bood zich aan bij de uitwerking van alle besparings- en ombuigingsmaatregelen. Het is nog onduidelijk hoe lang deze maatregel toegestaan blijft. We zijn met de toezichthouder, de Provincie Noord Holland, in gesprek over de verdere ontwikkeling van deze maatregel.

➤ *Meerjarenperspectief*

In de Begroting 2025 verwachten we voor 2026 een structureel tekort van € 1,6 miljoen. Dit tekort kunnen we dekken door het inzetten van de Algemene Reserve.

Lastiger te bepalen is het perspectief na 2026. Dit hopen we te weten bij het verschijnen van de Meicirculaire 2025. Het is nog afwachten in hoeverre de effecten van de Voorjaarsnota van het Rijk in de Meicirculaire verwerkt zijn.

De verlaging én de wijziging van verdelen van het Gemeentefonds blijven, ondanks de toezeggingen in de Voorjaarsnota, de grootste oorzaken van ons tekort. De VNG houdt nauwlettend in de gaten of de afspraken over de hoogte van het Gemeentefonds worden nagekomen. Ook voeren we een lobby om de effecten van de herverdeling van de maatstaven te herzien. We doen dit met vergelijkbare gemeenten die ook een groot negatief effect hebben.

➤ *Kadernota 2026*

In de Kadernota gaan we het meerjarenperspectief actualiseren. We zullen in de Kadernota terughoudend zijn met het inzetten van nieuw beleid zodat we niet een nóg grotere opgave moeten realiseren in het proces besparingen en ombuigingen. Bij de uitvraag van de Kadernota 2026 leggen we de nadruk op de realisatie van reeds toegezegde ambities.

➤ *Oplevering notitie*

Momenteel zijn we de notitie aan het afronden. Conform planning verwachten we de notitie tegelijkertijd met de Kadernota 2026 te delen met de raad. Wij zullen in de begeleidende raadsvoordracht aangeven welke maatregelen uit de notitie zijn ingezet om te komen tot een sluitende begroting.

Het geactualiseerde saldo en de voor de hand liggende besparingen en ombuigingen (opschonen) zullen uitwijzen hoeveel structurele dekking vanuit de Algemene Reserve toereikend is. De maximale inzet van de Algemene Reserve is 10% (€ 3 miljoen).

➤ *Enquête inwonerspanel*

Er is een enquête uitgezet bij het inwonerspanel. Half mei verwachten we de resultaten. De resultaten zullen we via een informatie van het college met de raad delen.

➤ *Planning*

Bovenstaande leidt tot de volgende planning:

- 22 mei Informatieve raad Agenderen Informatie van het college over voortgang proces besparingen en ombuigingen
- 3 juli Informatieve raad Inspreken gesubsidieerde instellingen
Bespreken Kadernota 2026 en Notitie besparingen en ombuigingen
- 10 juli Besluitvormende raad Algemene beschouwingen
Vaststellen Kadernota 2026 en Notitie besparingen en ombuigingen.